

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeşului

APARE DUMINECA

Preţul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " " România şi străinătate pe an 14 franci " " " " " " pe 1/2 an 7 "	Preţul inserţiunilor Pentru publicaţiuni oficiale, concurse etc. etc. publicate de 3 ori, dacă conţin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. De aci în sus 10 coroane	Correspondenţele se adresează redacţiunii "FOAIA DIECESANĂ" iară banii de prenumeraţiune şi inserţiunile la ADMINISTRAŢIA Librăriei şi Tipografiei diec. în Caransebeş
---	---	--

PARTEA OFICIALĂ

Notă oficială

Prin aceasta se aduce la cunoştinţă tuturor, pe cari îi priveşte, că la Institutul nostru pedagogic diecesan esamenele de cualificaţiune învăţătorească se vor ţine în 23 Iunie (6 Iuliu nou) a. c. şi zilele următoare.

Petitiunile pentru admiterea în examen se primesc până la 20 Iunie (3 Iuliu nou) a. c. şi au să fie adresate Consistoriului diecesan şi instruite cu următoarele documente:

1. Estrasul de botez;
2. Atestatul din şcoalele, care petenţii le-au cercetat înainte de ce au intrat în Institutul pedagogic;
3. Atestatele din toate clase de pedagogie;
4. Învătătorii provisorii să producă şi atestat de funcţiune;
5. Taxa de 20 coroane, ori atestat de paupertate în înţelesul §-lui 125 din Statutul organic.

Cei ce repetesc examenul au să petiţioneze de nou şi să solvească taxa de 10 coroane.

Se obsarcă totodată, că în înţelesul regulamentului pentru esamenele de cualificaţiune petenţii au să solvească şi la mâna direcţiunii Institutului pedagogic 20 coroane, respective 10 coroane, cari fac esamenele de corecţiune.

Caransebeş din şedinţa consistorială ținută în 23 Maiu 1903.

Consistoriul diecesan

PARTEA NEOFICIALĂ

Esistenţa lui Dumnezeu

(Continuare)

Lumea există; existenţa lumii e însă o mărturie puternică pentru existenţa lui Dumnezeu. Sau este cineva așa de scâmos la minte și împăiungenit la ochi, încât s'ar îndoi chiar și de existenţa lumii? Universul ne dovedește existenţa unei ființe superioare transcendente. Dacă universul nu ar exista, nici ființă superioară n'ar mai avea rațiune de a exista. Dar ~~lumea~~ există și, existând, ea ne îndreaptă cugetele noastre totodată spre un creatoriu, susținătoriu și guvernatoriu al ei, care este Dumnezeu. Acesta este argumentul cosmologic, recunoscut chiar și de Kant de o puternică pază a credinții și tăietoare sabie împotriva materialiştilor. Toate 6 formele argumentului acestuia sunt de acelaș caracter și natură.

Tare greșesc materialişții, când susțin, că nu e nimic mai înalt ca materia, denegând prin aceasta existenţa unei ființe creatoare și susținătoare. După părerea lor lumea ar fi creată prin ea însăș. Materia să fie cauză materiei? Eu cauza cului meu? Aceasta e o absurditate neadmisibilă după logica minții omnesce. În univers, care constă din atâtea milioane de părţicele, nu aflăm nici barem o părţică vecinică, absolută, fiindcă ele toate se condiţionează una prin alta. Sau să fie suma părţicelelor vecinică? Dar nici aceasta nu poate susta, fiindcă suma corespunde întru toate sumanzilor. Nici o putere absolută — toate's puteri nevecnice, condiţionate, iar suma puterilor nevecnice și condiţionate, nevecinică și neabsolută rămâne. Toate cauzele, ce cad în cadrul priceperii noastre sunt numai cauze mijlocitoare, nici una nu e, dar nici una nu se poate apropia de cauza vecinică, supremă și ultimă. Neafând în lumea imanentă, în lumea reală adevărata cauză, trebuie să îndreptăm ochii minții noastre într'o altă lume, de care ne povestesc inima, într'o lume supranaturală. Spre această

lume supranaturală ne îndeamnă toate obiectele vizibile, dar nu numai ne îndeamnă, ci ne arată totodată, ca nisce călăuze, calea spre a putea ajunge la adevărata cauză absolută. Rațiunea noastră pretinde o cauză absolută, o putere veșnică, care nu e în obiectele și cauzele, ce cad în cadrul priceperii noastre, ci în o lume transcendentă. Aceasta o pretinde și conștiința noastră. Toate lucrurile din lumea immanentă ne vorbesc în graiul lor misterios, că nu ele sunt ținta reflexiunii noastre, toate ne spun, că noi numai într-o lume supranaturală ne vom căpătuî, vom afla odihna sufletului nostru. Referitoriu la acestea scrie, st Augustin în „Confessiones“, următoarele: „Am întrebat pământul, dacă el este Dumnezeuul meu, și mi-a răspuns, că nu e; și toate câte sunt în el tot aceeaș mi-au mărturisit. Am întrebat marea și abisurile și reptilele, cari sunt în ele, și au zis: Nu suntem Dumnezeuul tău, caută-l deasupra noastră! Am ispitit aerul cu tot ce locuiesc intrinsul: Greșesci, Anaximenes, nu sunt eu Dumnezeuul tău. Am întrebat ceriul, am ispitit soarele, luna și stelele: Nici noi nu suntem Dumnezeuul tău mi-au răspuns. Și am zis tuturor acestora, ce stau afară de corpul meu: Vorbiți-mi despre Dumnezeuul meu, dacă voi nu sunteți, spuneți ceva despre el. Și au strigat toate lucrurile cu voace tare: El ne-a făcut pe noi! Am ispitit apoi materia din lume: Vorbesce-mi de ești tu Dumnezeu sau nu? Și mi-a răspuns cu mare glas: Nu sunt eu, ci prin acelaș sunt în lume, pe care îl cauți tu în mine, acela m'a creat pe mine; deasupra mea caută-l pe cel ce m'a făcut și mă conduce.

„Întrebarea creaturilor este o profundă cugetare asupra lor, răspunsul lor ni-e mărturie despre Dumnezeu, căci toate strigă: Dumnezeu ni-a făcut!

„Și m'am întors la mine, am intrat în mine, și mi-am zis: Tu cine ești? Și mi-am răspuns: Omul rațional și muritoriu. Și m'am întrebat: Ce este aceasta? Și am zis: De unde o astfel de ființă, Doamne? De unde, dacă nu dela tine, tu prin care eu trăiesc, tu prin care toate viețuesc, Tu Doamne ești Dumnezeuul meu!”

O altă formă a argumentului cosmologic este argumentul scos din existența mișcării.

Scim, că în materie nu este nici o mișcare proprie, și materia totuș se mișcă; ea sigură nu și-a putut cauza mișcarea, căci atunci și-ar putea-o și opri sau modera sau chiar s'o și înlătura. După toate legile cunoscute până astăzi, privitoare la mișcare și materie, trebuie să existe o putere mișcătoare, care să nu fie în materie. Mișcarea universului pretinde de „primum movens“ o putere perfectă; putere perfectă însă este numai Dumnezeu singur. Urmează, că Dumnezeu există în adevăr. Mișcarea nu se poate atribui — precum însuș Newton fășionează — gravitațiunii și atracțiunii. Atracțiunea și gravitațiunea sunt nisce legi, după cari se întimplă mișcarea, nu însă cauza mișcării; mișcarea pretinde — după cum am mai zis — de cauză o putere supramaterială.

Aceasta este calea, pe care s'au îndeletnicit filosofi vechi a dovedi existența lui Dumnezeu, conchizând din existența lumii la existența lui Dumnezeu. Timpurile mai noi au reluat firul torcându-l mai de parte.

Se susține, că viața organică și-a luat începutul aici pe pământ; pretinde deci și o ființă creatoare, căreia să-i mulțamească viața. Cumcă omul constă din suflet și corp, nu mai încapă îndoială, și spre mai mare siguranță a acestei susțineri, adecă, a dualismului antropologic, servescă două pilde. Un filosof francez începî capitolul său fără leac de sfială astfel: „Este cunoscut, că omul constă din 2 părți: din trup și din suflet. Vom vorbi mai întâiu despre corp — și apoi mai în urmă despre suflet“. Fichte a mers puțin mai departe zicând: „Vom tracta despre om — ca corp privit, și despre om — privit ca suflet. Omul constă din două substanțe, din o substanță materială, corpul, și din o substanță nematerială, sufletul“. Fiind însă materia și sufletul în ființe deosebite una de altul — și totodată contrariul și limita celuilalt trebuie, ca amândouă să fie finite, nevecinice. Nici una nu poate fi cauza celeilalte. Natura materială nu poate fi — precum susțin materialisti — cauza spiritului, dar nici spiritul cauză materiei. Urmează dar cu necesitate existența unei ființe, care să le fi creat pe amândouă, existența faptică a lui Dumnezeu.

Dar precum lumea, tot așa și planul, după care e creată și după care se conduce lumea, pretinde pe Dumnezeu. Deja lumii vechi i-a plăcut să și închipue pe Dumnezeu ca rațiunea creatoare, susținătoare, ordonatoare a marelui „κόσμος“. Iar Cicero zice în opul său „De natura deorum“: „Și adevărat, lumea e un cosmos, un ce armonic întreg, o construcție admirabilă de armonie. Particica cea mai mică stă în legătură strînsă cu cea mai mare, chiar și particica cea mai mică e o parte necesară a întregului — și în admirabilă conlucrare trebuie să servească una alteia. Nimic nu e superficial, nimic de abandonat, totul își are scopul său“. Sânta Scriptură ne dă înbelșugate argumente teleologice, cari vorbesc despre existența lui Dumnezeu (Vezi: Ps. 18. 19. 104. Ep. lui Pavel către Romani c. 1. v. 19. Act. c. 17. v. 27. ș. a. m.). Cu drept cuvânt numesce Kant, acel profund și nobil cugetătoriu, argumentul teleologic: cel mai vrednic, cel mai practic și cel mai eficace dintre toate argumentele. Religiunea nici nu se poate lipsi vre o dată de teleologie, căci ea nu se poate nici închipui fără Dumnezeu, care viețuesce și lucră în organizațiunea atât a întregului cât și a singularicului. Universul întreg e un organism teleologic.

Cu cât mai mult se aprofundează spiritul nostru în scopurile creațiunii, cu atât mai admirabilă ni-se pare armonia din univers, ce se compune din atâtea mii de particule — din atâtea mii de glasuri ale cerurilor și pământurilor. Cât de admirabil e jocul de linii și colori! Ce musică ritmică în conturile pământurilor. — Covârșit de armonia fisicului omenesc un celebru anatomist face următoarea mărturisire:

„Je tiefer und wiederholter ich in den Organismus des menschlichen Leibes eingedrungen bin, desto staunender habe ich stehen lernen vor der Weisheit und Schönheit der Natur unseres Schöpfers“.

Dar se nasce întrebarea: Cum s'a produs armonia aceasta? Să fie oare întâmplarea cauza armoniei, precum susțin materialişti? Este oare întâmplarea în stare să producă o astfel de armonie sau un lucru numai, care să tradeze puțină inteligență. Nu, ea nu e în stare; ea e o putere oarbă — nu poate fi prin urmare cauza armoniei — căci armonia aceasta din univers cuprinde o mare înțelepciune, o rațiune obiectivă, o inteligență nedubitabilă. Toate din lume, începând dela centrul lumii cunoscute noaue, dela soare până la cea mai mică floare... toate ne vorbesc despre o inteligență divină, a Domnului ceriului și pământului. Astfel ne spune Testamentul Vechiu și Nou, astfel sfinții părinți și alți scriitori înțelepți. Și noi o credem aceasta, căci credința își primesce aprobarea prin stările faptice ale esperinței; credința e stimulul scrutării, iar scrutatea martora credinței. Despre veracitatea acestor spuse ne întăresc savanți bărbați, și anume. Oare nu numai credința, că în sistemul nostru solar ar fi oare care „*vōvs*“ (inteligență) a ispitit pe Kepler a scruta mersul lumilor, — făcând descoperirile, prin cari a devenit mai apoi celebritate. „*Am văzut pe Dumnezeu, ca și Moise*“, strigă Liné, renumitul botanic, „*l-am văzut și am rămas încrăcit, cuprins de admirare și de spaimă! Am scut să descoper câte-va urme a pașilor lui în operele creațiunii; și în acste opere, până și în cele mai mici, până și în acele cari se par o nimica, ce forță, câtă înțelepciune, ce de perfecțiune neesplicabilă — nu întâlnim noi!*“

Inteligență este de lipsă spre a cunoaște legăturile misterioase ale adâncurilor, ale universului, și dacă inteligența e necesară chiar și numai de a cunoaște, să nu fi fost oare inteligență de lipsă a produce. Ba da! Deci nu întâmplarea a produs armonia, ci Dumnezeu atotputernicul.

E o naivitate ne mai pomenită a înlocui pre Creatorul universului cu puterile maturei. O astfel de credință în puterile naturei ar învedera — numai apropierea de sălbătăcie. Puterile naturei sunt puteri oarbe, fără înțelepciune, prin urmare și produsele lor oarbe și fără înțelepciune vor fi; înțelepciunea crează, cteptuesce ordine și țintă.

Și dacă privim în istoria omenimei — martora atâtor veacuri — vom observa, cum în continu lucrează mâna lui Dumnezeu. Pretutindeni îl aflăm, îl simțim, căci nu departe este de noi, de fie care. Dar pentru ce să ne aprofundăm în noianul acesta vast al istoriei, când fie care din noi privească numai în viața sa proprie, și de este înțelept și cu pricepere, va afla și simți mâna conducătoare și creatoare a lui Dumnezeu. Numai să deschidem ochii, să voim a crede ce vedem și ce se întâmplă, și în apropierea noastră vom simți pe marele Dumnezeu, care ocrotescce și conduce pe fiecare din noi după cum trebuie.

Văzut-am, cumcă esistența lui Dumnezeu ni-o dovedesce universalitatea credinții, lumea esistentă, ordinea și ținta ei, istoria; dar nu numai acestea, ci și mintea noastră ne marturisesce acea esistență. În mintea noastră aflăm ideea sântă despre Dumnezeu, întocmai ca toate celelalte adevăruri. Aceasta e ideea cea mai înaltă, cea mai sublimă și frumoasă dintre toate celelalte idei, ce le are, ce le poate avea un muritoriu. Ea este adevărul adevărurilor, un product nu al rațiunii subiective, ci al rațiunii obiective.

(Va urma)

Lecțiuni din Religione

„Dr. Petru Barbu: Istorioare religioase-morale“

„Vespri“

Ținta:

Să vedem, ce a pășit un om, care zicea, că nu este Dumnezeu.

I. Analisa

Ce fel de om va fi fost acela, care zicea, că nu este Dumnezeu? Va fi fost vr'un om bogat foarte, care a crezut, că toată averea și-a câștigat-o fără ajutorul lui Dumnezeu. În cine s'a încrezut acel om așa dară? În averea lui și nu în Dumnezeu. Mai sunt încă oameni, cari nu se încred în Dumnezeu ci în ce? În puterea lor. Ce fel de oameni pot fi aceștia? Oameni mari și tari, care nu se tem de nimeni. Ce fel de om mai putea să fie acela, despre care voesc să vă povestesc? Vr'un om, care s'a încrezut mult în puterea sa...

II. Sintesa

a) Predarea alieei prime și a doaua, și reproducerea.

Aprofundarea materială; Despre care om zicem, că e „*urias*“? Despre un om foarte mare și tare. Cine poartă la noi sabia și sulita? Soldații, gendarmii. Noi am zis, că uriașul „era îmbrăcat din crescet până în tălpi în zale de oțel“; cum înțelegeți aceasta? El era îmbrăcat în cămașă (peptar) de fer. Mai de mult și soldații erau îmbrăcați în fer; de ce? Ca să nu-i poată tăia dușmanul în bătae. Uriașul era așadar îmbrăcat ca soldații; de unde va fi venit el în satul acela? Din vr'o bătae. Ce făceau sătenii? Se feriau din calea uriașului, făcându-și cruce. Când își fac oamenii cruce? Când zic vr'o rugăciune, dimineața, seara, la masă, când pleacă la drum, când se apucă de vr'un lucru. De ce-și făceau sătenii cruce? De frică, de mirare...

b) Ce voiți să mai sciti? Ce i se va fi întâmplat uriașului.

Ascultați!

Predarea alineeii ultime și reproducerea.

Aprofundarea materială: Ce sunt vespri? Albine sălbatece. De ce au împuns vespri numai fața, gura și ochii uriașului? Pentru că celelalte părți ale corpului erau acoperite.

Repetiția și reproducerea întregii istorioare.

Aprofundarea religioasă-etică: Ce păreri aveți despre urieș? A fost un om *inchipuit, sumef*, care credea, că e mai tare decât Dumnezeu, și de aceea chema pe Dumnezeu la luptă. Și încă cum mai era el, dacă ne gândim la aceea, că zicea „Nu este Dumnezeu”? Om *necredincios*. Aflați ceva ce vă place la acest urieș? Numai aceea, că atunci când moare, recunoaște că este Dumnezeu.

III. Asociația

Cu cine am putea asemăna pe urieș? Cu păgănul, cu principele inchipuit, ... cu oamenii, cari se încred în avere, în putere... Faceți o asemănare între urieș și între Dumnezeu! Urieșul a fost om tare, care putea să se lupte cu ficine; Dumnezeu însă a putut să facă și mai mult decât urieșul, căci l-a învins și pe urieș. Ar putea oare urieșul să facă lucrurile ce le face Dumnezeu? Anume ce nu ar putea urieșul? N'ar putea să facă: să răsară soarele, să ploaie, să crească semănăturile... Cine le *poate* face toate? Numai Dumnezeu. Cum este Dumnezeu?

IV. Sistemizarea.

Dumnezeu este atotputernic.

Ce am mai învățat noi despre Dumnezeu?

- Este un Dumnezeu
- Dumnezeu a făcut lumea și o susține.
- Dumnezeu e nevăzut
- Dumnezeu e pretutindeni de față
- Dumnezeu e atotștiutoriu
- Dumnezeu e atotputernic
- Dumnezeu e preabun.

V. Aplicarea

De unde se vede, că Dumnezeu e atotputernic? Din istorioara de astăzi. Și încă? De acolo, că El a făcut lumea... și o susține... Ce înțelegem prin vorbele „La Dumnezeu nici un lucru nu este cu neputință” (Lc. 1,37)?

„M o r t u l”*Tînța:*

Voesc să vă povestesc *cum doi oameni răi au scos bani dela un om bun.*

I. Analiza

Ce fel de oameni rei cunoașteți voi? (Elevi spun exemple din viață și din istorioarele învățate. — Repetiții imanente).

Cum vor fi putut scoate oamenii răi banii dela omul cel bun? Îl vor fi bătut și-i vor luat banii, sau i vor fi furat banii, fără ca să scie omul bun. Dar cu vorba bună n'ar fi putut ei scoate banii? Anume cum? (Presupuneri).

II. Sintesa

- Predarea* alineei prime și a doua.
- Reproducerea.*

Aprofundarea materială: Despre care om zicem, că e „bun de inimă”? Despre acela, care ajută pe cei lipsiți, i-i milă de săraci... Despre cari oameni zicem, că sunt „stricați”? Despre oamenii răi, mincinoși, furători, lacomi etc. Când merg oamenii în călătorie? Când se duc la oraș, la vr'un sat, la tîrg... Ce a făcut unul dintre cei doi oameni stricați? S'a făcut mort. Ce fac oamenii, când moare cineva? Plîng, se bocesc, se tîngue. Ce înțelegem sub „moarte năpraznică”? O moarte, care vine pe neașteptate, fără ca să fie fost bolnav cel ce a murit. Întradevăr murise unul dintre cei doi oameni stricați? Nu ei numai s'a făcut mort, ca să scoată bani dela Epifanie.

b) Ce ați voi să mai știți? Că oare putut-au scoate bani cei doi oameni stricați dela Epifanie. Ce va fi făcut Epifanie, când a auzit pe celalalt om stricat tînguindu-se? Îl va fi mîngăeat, i va fi dat bani să-l îngroape. Și ce a fi făcut cei doi inși după ce s'ar fi depărtat Epifanie? S'ar fi ris de Epifanie, că l-au înșelat.

Să vedem!

Predarea restului din istorioară și *reproducerea.*

Aprofundarea materială: Ce a zis Epifanie? De unde scia el aceasta? De ce zicem, că cei doi oameni stricați sunt „vicleni”? Pentru că au știut să se schimbe, ca și când li s'ar fi întemplat ceva rău. Când s'a culcat pe marginea drumului unul dintre cei doi oameni stricați, cum era el? Viu. Și ce i s'a întemplat? A murit.

Repetiția și reproducerea întregii istorioare.

Aprofundarea religioasă-etică: Ce fel de om era Epifanie? Un om *bun de inimă* cu cei săraci. De unde se vede aceasta? De acolo, că pe toți îi ajutara și cu vorba și cu fapta. Cum s'a arătat el față de cei doi oameni stricați? *Milos*. Dar cei doi oameni, cum erau? *Înșelători*. Și pentru că au știut, cum să înșele pe Epifanie, cum îi mai putem numi? *Vicleni*. Știut-a Epifanie, că cei doi oameni voesc să-l înșele? Nu a știut. Deoarece ei s'au arătat altcum, de cum erau, ce au făcut? *S'au prefăcut*. Deci cum le mai putem zice? *Prefăcuți*. Cum au fost deci cei doi oameni? *Prefăcuți, vicleni și înșelători*. Cum a fost Epifanie? *Bun de inimă, milos*.

III. Asociația

Asemănați ceea ce au făcut cei doi oameni, cu ceea ce a făcut Epifanie! Cei doi oameni s'au înțeles să scoată bani dela Epifanie, spre care scop s'au folosit de viclenie și l-au înșelat. Epifanie i-a crezut, pentru că ei s'au prefăcut, că au ajuns în nenorocire și i-a ajutat. Cum se va fi simțit Epifanie după aceea? Bine, căci a putut da ajutoriu. Ce li-s'a întemplat însă celor doi inși? Cel care s'a prefăcut, că a murit, întradevăr a și murit, iar cel care se prefăcea, că plînge, întradevăr trebuia să plîngă, pentru că acum soțul său de fapt era mort. Ei așadară au fost pedeșiți pentru fapta lor: pentru ce faptă? Pentru înșelăciune. Cine i-a pedepsit? Dumnezeu. Fost-a meritată pedeapsa...? Cum a lucrat Dumnezeu? Drept. Pentru ce? Pentru că le-a

resplătit pentru faptele lor. Ați putea voi să-mi spuneți și despre alții, cărora li s'a resplătit după faptele lor? Casuri din viață și din istorioare. (Resplătit pentru fapte rele și pentru fapte bune.) Ce putem zice deci despre fiecare? Fiecărui i-se resplătesc după faptele lui. Cine resplătesc...? Dumnezeu resplătesc fiecăruia... Cum este Dumnezeu? *Dumnezeu este atotdrept, căci resplătesc fiecăruia după faptele lui.* Pentru ce li s'a resplătit celor doi oameni din istoria de astăzi? Pentru că au înșelat. Ce au făcut ei? Ce trebuie să facem noi? *Să nu înșelăm.*

IV. Sistemizarea

Ce am învățat din istorioare de astăzi?

a) *Să nu înșelăm.*

b) *Dumnezeu este atotdrept, pentru că resplătesc fiecăruia după faptele sale.*

Ce am mai învățat noi, să nu facem, și de ce să ne ferim?

- ad a.) 1. Să nu perdem nădejdea în Dumnezeu.
2. Să ne ferim de mândrie.
3. Să nu fi lacomi; etc. etc.

ad b) Ce am învățat până acuma despre Dumnezeu?

1. Este un Dumnezeu
2. Dumnezeu a făcut lumea și o susține, etc. etc.

V. Aplicarea

Ce înțelegem prin vorbele „Dumnezeu este atotdrept”? Înțelegem, că Dumnezeu resplătesc fiecăruia după faptele lui. De aceea totdeauna, când facem ceva, la ce să gândim? La aceea, că Dumnezeu ne va da resplata după fapta noastră. Deci, cum trebuie să ne purtăm? Să nu facem rău, ca să nu pățim rău, ei să facem fapte bune, ca să ne meargă bine. Ce fapte bune...? (Faptele îndurării trupesci și sufletesci.) Ce înțelegem prin vorbele: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face”? „Nici o faptă fără resplata”? etc.

„Ghinda“

Ținta

Astăzi vă spun, ce a pățit un om, care zicea, că Dumnezeu n'a întocmit bine toate lucrurile din lume.

I. Analiza

Vă aduceți aminte ce v'am povestit despre un om, care zicea că „toate câte ni-le trimite Dumnezeu sunt bune”? Repetiții imanente.) Omul despre care voesc să vă povestesc, ce va fi aflat, că nu e întocmit bine în lume? Că unii sunt bogații și alții săraci, unii cu noroc, alții fără noroc, unora le merge bine, altora rău...

Să vedem!

II. Sintesa

a) *Predarea* celor dintâi 4 versuri și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Când călătorește cineva? Atunci când are lipsă să se ducă în vr'un sat sau oraș. Cum călătoresc oamenii? Cu trăsura, călare sau

pe picioare. Când ostenește cineva mai rău, când călătorește cu trăsura, cu calul sau pe picioare? Cum va fi călătorit omul despre care v'am povestit? Pe picioare, că de aceea a ostent. Ce face omul când ostenește? Se pune jos undeva la marginea drumului și se odihnește. Unde s'a pus călătorul, despre care v'am povestit? Sub umbra unui stejariu. Cunoașteți voi stejariul? Un arbore mare... De ce se va fi pus el la umbră? Pentru că va fi fost timpul cald. Cum se numește timpul acela, când e foarte cald? *Vară.* Ce timp avem acum? *Vară.* Ce înțelegeți prin vorbele „să resufe un minut”? Să odihnească puțin.

b) Ce voiți să mai știți? Ce a făcut călătorul după ce s'a odihnit.

Ascultați!

Predarea versurilor 5—8 și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Ce însemnează vorba „vrej”? Cotor, loază, partea aceea a plantei, pe care cresc frunzele, florile și fructele. Ce funcție crescău pe vrejul, pe care l-a văzut călătorul? Pepeni. Ce sunt pepenii? Cu ce seamănă pepenii? Cu circubeta. Când se coc pepenii? *Vară.* Ce timp era deci, când călătorul omul despre care v'am povestit? *Vară.*

Repețirea și reproducerea istorioarei dela început.

c) Ce voiți să mai știți? Ce a făcut călătorul după ce a mâncat pepenele.

Ce va fi făcut? Se va fi culcat și a dormit, sau va fi plecat mai departe.

Predarea versurilor 9—16 și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Cum se numește rodul stejariului? Ghindă (jir). Cine mănâncă ghinda? Porcii.

Repețirea și reproducerea istorioarei dela început.

d) *Predarea* versurilor 17—20 și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Ce înțelegeți prin vorbele „derept în nas îl pâlă”? Îl lovi în nas. Ce l-a lovit în nas? Ghinda, când a picat din stejar. Pe cine?... Cum se va fi simțit el, când l-a lovit ghinda în nas? L-a durut. De ce a picat ghinda din stejar? Va fi suflat vântul și ghinda s'a rupt din stejar, sau va fi fost stricată la coadă, roasă de vr'un vierme.

Repețirea și reproducerea istorioarei dela început.

e) Ce voim să mai știm? Ce a gândit călătorul după ce i-a picat ghinda pe nas.

Ce va fi gândit? Că dacă ghinda era așa de mare ca și pepenele, i-ar fi spart nasul sau capul.

Ascultați!

Predarea versurilor 21—28 și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Când strănută omul? Când îl gădilă ceva în nas. Ce va fi gădilat pe călătorul? Lovitura, ce a căpătat-o dela ghinda, ce i-a picat pe nas. Ce înțelegeți prin vorbele „aici, pe loc, mă-adormia”? Murea acolo, dacă îl lovea în cap un rod așa de mare ca și pepenele.

Repețirea și reproducerea întregii istorioare.

Aprofundarea religioasă-etică: Ce păreri aveți despre călătorul, de care a fost vorba în povestirea noastră? A fost un om, care nu era îndestulit, cum a întocmit Dumnezeu lucrurile din lume. Ce va fi crezut

el? Că dacă ar fi fost el în locul lui Dumnezeu, ar fi lucrat mai înțelepțesce. Ce și-a arătat el prin aceasta? Și-a arătat nemulțumirea sa față de întocmirea lucrurilor din lume. El a cârtit în contra lui Dumnezeu. Ce fel de om a fost el așadar și cum ve place de el? A fost om *cârtitoriu* și de aceea nu ne place de el. Când v'ei poate plăcea de el? Atunci, când recunoaște, că Dumnezeu totuși a lucrat înțelepțesce.

III. Asociația

a) Cunoașteți voi pe cineva din istorioarele noastre, care n'a cârtit în contra lui Dumnezeu? Pe omul, căruia i s'a rupt carul în pădure... Faceți o asemănare între aceștia doi oameni...! Ce i s'a întâmplat celui care n'a cârtit...? Dar celui ce a cârtit...? Cu ce oameni se mai poate asemana călătorii, care a cârtit...? Cu oamenii, cari murmură, bombănesc, când li se întâmplă ceva rău, când Dumnezeu trimite ploi mari, secetă... Ce trebuie să facem noi? *Să nu cârtim în contra lui Dumnezeu.*

b) Pentru ce a cârtit călătorii, despre care v'am povestit? Pentru că el credea, că Dumnezeu n'a lucrat înțelepțesce... Cum ar fi lucrat călătorii, dacă ar fi fost în locul lui Dumnezeu...? Cum a lucrat Dumnezeu...? Care a a lucrat mai cuminte, mai înțelept...? Oare dacă oamenii ar fi făcut ființele din lume, le-ar fi făcut ei pe toate așa de înțelepțesce? Poate pe unele, dar nu pe toate. Numai cine este totdeauna și în toate înțelept? Numai Dumnezeu. Deci cum vede Dumnezeu? *Dumnezeu este atotînțelept.*

IV. Sistemisarea

Ce am învățat noi din istorioara cu ghinda?

a) *Să nu cârtim în contra lui Dumnezeu.*

b) *Dumnezeu e atotînțelept.*

Ce am învățat noi până acum despre Dumnezeu...?

V. Aplicarea

Când cârtesce cineva în contra lui Dumnezeu? Atunci, când își arată nemulțumirea sa față de cele ce le-a făcut Dumnezeu. Ce li se întâmplă celor ce cârtesc...? Sunt pedepsiți. De unde se vede aceasta...? Pentru ce să nu cârtim...? Pentru că Dumnezeu e atotînțelept, el toate le face bine... Cum trebuie să ne arătăm noi față de Dumnezeu? Nici când să nu cârtim în contra lui. Anume când nu? Când ajungem în vr'o nenorocire; când vedem, că altora le merge bine, iar noaștră nu. Și încă în contra cui să nu mai cârtim? În contra părinților, în contra învățătorului, când ne poruncesc sau ne opresc dela ceva.

„Prunele“

Tinta:

V'ei voiu povesti despre un copil, care n'a grijă de viața și sănătatea sa.

I. Analiza

Ce v'ași putea povesti despre el? Că a umblat desculț, când a fost frig și ușor s'a putut bolnăvi;

că se va fi certat cu alții copii și aceia îl vor fi bătut; că va fi umblat după cuiburi și pui de pasere... și va fi căzut, din vr'un arbore; că va fi furat cireșe și-l va fi prins stăpânul, și de frică a sărit jos din cireș. etc.

Să vedem.

II. Sintesa

Predarea întregii istorioare și *reproducerea*.

Aprofundarea: Ce poame cunoașteți voi? Când sunt bune poamele de mâncat? Atunci când, sunt coapte. Pentru ce nu sunt bune poamele crude? Pentru că sunt acre și acrima aceea e stricăcioasă. Cine mănca poame crude? Traian. Sciut-a el, că poamele crude nu sunt bune? A știut, pentru că i spusese fratele său mai mare Romul. Traian însă cu toate acestea tot a mâncat poame crude; ce fel de băeat se arată el prin aceasta? *Neascultătoriu*. Ce i s'a întâmplat lui Traian pentru că a mâncat poame crude? S'a bolnăvit. Anume cum? Aci îl luau nisce ferbințeli mari, aci îl prindea un frig de-i clănțaniau dinții în gură. El avea ușadară *friguri*.

Ce i-se putea întâmpla lui Traian? Putea să moară. Și aceasta numai pentru ce? Pentru că *n'a grijă de viața și sănătatea sa*.

III Asociația

Asămănați pe Traian cu Anica, cu Mitru, cu Filip, etc. Mai cunoașteți pe cineva, care n'a grijă de viața și sănătatea sa...? Ce li s'a întâmplat aceluia...? Ce li s'a întâmplat lui Traian, Mitru, Anica etc...? Ce învățăm de aci?

IV. Sistemisarea

Să grijim de viața și sănătatea noastră.

V. Aplicarea

Pentru ce trebuie să grijim de viața și sănătatea noastră? Ca să nu ne bolnăvim, să nu facem năcaz părinților, cari trebuie să grijească de noi, când suntem bolnavi, etc.

(Se povestesc și istorioara 9. „Fântâna“).

P. Buzera

Esamene școlare

Sasca-montană, 26 Maiu 1903.

Dintre comunele montanistice, Sasca-montană a fost cea dintâiu, care a decretat înființarea unei școli confesionale în ședința comitetului parohial din 26 Ianuarie 1902 și a sinodului parohial din 27 Ianuarie 1902.

În fruntea mișcării a stat preotul Ioan Murgu și Dr. Iuliu Tămășiel sprijiniți fiind în lucrarea aceasta sublimă de oameni binegânditori bisericii și neamului nostru.

Lupte grele au fost, pentru că contrarii școlii s'au folosit de cele mai urite apucături spre a zădărnici înființarea școlii, dar scopul nu l'au putut ajunge, pentru că o însuflețire sinceră pentru o cauză nobilă, nu se poate nimici din inimă.

Față cu aceste lupte grele, ziua de 24 Maiu a. c. ni-a fost o zi de satisfacția, de mângâiere și de bucurie, căci în ziua numită s'a ținut examenul școlar cu 72 copii, sub presiul Prea On. D. Protopop actual Filip Adam și a învățătorului nostru Nicolae Mircea ca comisariu. Resultatul foarte bun al examenului ne-a însuflețit și mai mult și ne-a întărit și mai tare în lupta pentru cauza sfântă a școalei noastre confesionale. La finea examenului, școlariul de clasa VI. Zenó Bratescu a rostit următoarele:

„*Prea Onorate D-le Protopresbiter!*

„Inima ne saltă de bucurie astăzi, fiindcă am ajuns să dăm primul examen la școala noastră confesională. Am ajuns să vedem cu ochii visul împlinit și dorința realizată. Ne bucurăm din inimă! și cum să nu ne bucurăm, când az mai ales simțim adevărul cuvintelor poetului, care a zis: „*Mult e dulce și frumoasă limba, ce-o vorbim.*”

„Pentru aceea, în acest moment sărbătoresc, când ne-a învrednicit Dumnezeu să învățăm în dulcea noastră limbă românească în școala confesională, că „*Începutul înțelepciunii este frica lui Dumnezeu*”, astăzi, când am dat examen din toate obiectele de învățământ prescrise de lege, o datorință sântă ne impune, să mulțămim lui Dumnezeu și să-l rugăm, ca să dea sănătate tuturor aceluia, cari au adus jertfe pentru înflorirea școalei noastre confesionale, iară Prea On. D. Tale îți dorim din inimile noastre fragede, ca să ajungi încă mulți ani să te bucuri de asemenea festivități!

„Trăească Domnul Protopop!

„Trăească binefăcătorii școalei!

„Trăească oaspeții!”

La această salutare a răspuns Prea On. Domn protopresbiter, după aceea s'au împărțit la toți școlarii, 72, cărți ca premii și ca suvenire dela primul examen al școalei confesionale din Sasca-montană.

Dee bunul Dumnezeu, ca tot așa să ne bucurăm și pre viitorii!

*

Varietăți

Mulțămită publică. Prea Stimatea Doamnă Matilda Budințianu, soția dlui avocat Ioan Budințianu din Bocșa-montană, a dăruit stei bisericii gr. or. rom. de aici, de sărbătoarea „Pogoririi Duhului sânt”, o sfită preotească cu toate cele necesare în preț de preste 300 cor., pentru ce Comitetul parohial, în numele întregii comune bisericesci, își exprimă și pe calea aceasta profundele sale mulțămiri. *Bocșa-montană* în 23/5 Maiu v. 1903. Mihail Costescu, not. com.

Cunună eternă. Preotul *Nicolae Ivanescu* cu familia, în loc de cunună pe sicriul mult regretatei P. O. Doamne *Maria Ghidiu*, a dăruit 10 cor. fondului „*Ioan Popasu*” al tinerimei de la institutul nostru. Dumnezeu să le respălătească. *Dr. Iosif Olariu* preș., *Dr. George Dragomir* secretariu.

Sfințirea mănăstirii din Sinaia. Luni a doua zi de Rusalii s'a făcut sfințirea mănăstirii acum de nou reparată de la Sinaia. Actul sfințirii l'a săvârșit I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, în prezența M. Sale Regelui Carol, a Regimei Elisabeta, a principilor moștenitori de tron, miniștrilor, dignitarilor țerii și a unui public mare, venit din toate părțile țerii. Biserica aceasta e reconstruită în stilul bisericilor de pe vremea lui Stefan cel Mare. E provăzută cu calorifer, ventilație și în parte cu lumină electrică. Ușile, stranale, tronurile regale, și tronul arhieresc sunt din marmură roșie. Pictura e de o frumsetă rară. În clopotniță sunt așezate patru clopote, dintre cari unul e donat de M. Sa Regele Carol. M. Sa Regina a contribuit la înpodobirea bisericii cu o evanghelie ferecată, scrisă cu mâna proprie și provăzută cu frumoase miniaturi. Perdeaua de la ușa împărătească e adevărat cap-de-operă în cusută de fir de aur pe catifea. Sfinții și diferitele tablouri biblice sunt făcute cu oleiu mat pe fund de aur mosaicat. Modelele sunt aduse din muntele *Atos*. La intrarea în biserică sunt așezate, de-a dreapta potrelele Regelui și al Metropolitului-primat, la stânga al Reginei, aldecatei principese Maria și al spătarului Cantacuzino.

Cas de moarte. Preotul nostru gr. or. român George Popoviciu din comuna Silagiu, a reposat în Domnul Joi în 15 Maiu a. c. v. în etate de 70 de ani după un serviciu de 50 de ani. Petrecut de parohienii săi, de inteligența din loc și de mai mulți cunoscuți de prin comunele învecinate s'a înmormântat cu pompă cuvenită Sâmbătă în 17 Maiu a. c. v. La înmormântare a pontificat ca esmis protopresbiteral — părintele George Lupșia din Blajova, asistat de doi preoți G. Popoviciu și A. Măghețiu din Sacoșul-unguresc, G. Popescu și I. Chișozan din Chevereșul-mare și A. Ciocoiu din Vucova. Responsoriile atât la s. liturgie, cât și la înmormântare le-a cântat dl învățătoriu I. Petroviciu cu școlarii și școlărițele sale cu concursul dlui învățătoriu I. Ciurciu din Buziaș și a mai multor cantori din Silagiu. Iar predica ocașională au rostit-o părintele Avram Ciocoiu din Vucova remarcând momentele mai însemnate din viața acestui stêlp neclătit al bisericii noastre încă de pe timpurile de grea cercare a credinței strămoșești. *Fie-i memoria binecuvântată în veci!*

Părăstas. În comuna Dognecea și în anul acesta, ca în anii trecuți, în ziua împăraților Constantin și Elena s'a celebrat în frumoasa capelă rădicată de Dna Ecaterina Tismonariu n. Popescu în cimiteriul din centru — părăstas pentru răposatul de pie memorie Constantin Tismonariu precum și în amintirea ficei lor Călina. La acest act a luat parte mult popor, mergând cu procesiune, unde s'a împărțit și pomana. Părăstasul s'a celebrat de preotul local D-l Lazar Bălean, iar responsurile le-a executat Reuniunea de cântări și lectură sub conducerea învățătorului Lazar Ciorman, fiind și D-na E. Tismonariu membră fundatoare

a susninitei Reuniuni. 'Bunul Dumnezeu odihnească pe binemeritul pe teren bisericesc Costa Tismonariu în locașul dreptilor, iar Dnei E. Tismonariu deei sănătate, că și pe viitoriu să poată face și mai mult pentru națiunea română și pentru biserica noastră dreptmăritoare.

Rescoală în Sârbia. Joi noapte mai mulți soldați au intrat în palatul regal din Belgrad oferind regelui Alecsandru un act de abdicare spre subscriere. Ne învoindu-se regele să subscrie actul, care-i asigura 1200000 fl. pensie anuală, soldații l-au omorât atât pe regele Alecsandru cât și pe regina Draga, pe un frate și o soră a acesteia și pe trei miniștri, cari erau la palat. Poporul și ostașimea a proclamat de rege pe principele Petru Carageorgieviciu.

Concurese

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan de dtdo 26 Iunie 1902 Nr. 2317 B., se escrie concurs pentru ocuparea postului de preot în parohia de clasa a III-a din **Sălbăgel**, protopresbiteratul Logojului cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele :

1. O sesiune parohială constătătoare din 30 jugere de pământ parte arătoriu parte finat.

2. Un juger de pământ intravilan (plat parohial) cu casă.

3. Birul parohial 15 oche (jumătate grân și jumătate cucuruz) dela 105 numere.

4. Stola usitată.

Afară de acestea alte venite usuate.

Concurenții sunt poftiți a și înainta recursele adresate comitetului parohial din Sălbăgel, Prea On. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Logoj, -- totodată a-se presenta la biserică în vre-o duminică sau serbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie însă numai pe lângă previa încunoscintare a Prea Onoratului Domn protopresbiter și nici decum în ziua alegerii.

Sălbăgel, din ședința comitetului parohial ținută la 4 Mai 1903. 2—3 [25]

Nicolau Groza

preș. com. par.

Aureliu Adam

not. com. par.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistoriu diecesan din 11 Noemvrie 1902 Nr. 2068 B. se escrie concurs pentru întregirea postului de preot la parohia de clasa III din **Solcița**, protopresbiteratul Vârșetului cu termen de 30 de zile.

Dotățiunea :

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere de pământ.

2. Cortel liber în casa parohială și anume 3 chilii, 2 pivniți, grajd, șură, șopron și cămară de bucate.

3. Stola și adecă de la cununie 4 cor., dela înmormântarea oamenilor mari 4 cor., iară la prunci 2 cor. 40 fil.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimitte Recursele instruate conform Statutului organic și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vârșetului în Buziaș.

Dela recurenți se cere să se presinte în vre-o duminică ori serbătoare în s. Biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie dară nici decum în ziua de alegere.

Solcița, din ședința comitetului parohial ținută la 4 Mai 1903. 1—3 (28)

Mihaiu Țăranu

preș. com. par.

Filimon Popoviciu

not. com. par.

În conțelegere cu mine: **Ioan Pepa** administratorul protopresbiteral.

Licitațiune minuendă

În urma încuviințării Ven. Consistoriu diecesan de dtdo 30 Aprilie a. c. Nr. 1608 se escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea din nou a s. biserici din **Cireșul-timiș** protopresbiteratul Logojului. Prețul de esclamarie este 1050 cor. 76 fil

Licitațiunea se va ținea în 29 Iunie st. v. a. c. la 11 oare a. m. în edificiul școlii din loc.

Reflectanții vor avea să depună înaintea de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Specificatiunea de spese și măsuri se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Dat dela Comitetul parohial gr. or. rom. din **Cireșul-timiș**. 3—3 [24]

N. Jurca m. p.

președinte.

N. Sălbăgian m. p.

notariu.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe baza încuviințării venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 16 Maiu 1903 Nr. 1793 E. se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea unei case parohiale în comuna **Vranii**.

Prețul de esclamarie este 5281 cor. 64 fil.

Licitațiunea se va ținea în 15/28 Iunie 1903 la 2 oare p. m. în școala din loc. Licitanții vor avea a depune la începutul licitațiunei vadiul de 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificatiunea de spese și măsuri se pot vedea totdeauna la președintele comitetului parohial.

Vranii, în 26 Maiu 1903. 1—2 [26]

Nicolae Balmez

președ. com. par.

Iosif Ciulin

not. com. par.

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 21 Maiu a. c. Nr. 1850 se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a edificiului școlii din comuna **Recița-română**, protopresbiteratul Bocșa-montată, cu prețul de esclamarie 8794 coroane 25 fileri.

Licitațiunea se va ținea la 8/21 Iunie a. c. la 3 oare postmeridiane în sala casei comunale din loc.

Reflectanții vor avea să depună înaintea de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și specificatiunea de spese și măsuri se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Recița-română, la 25 Maiu 1903 st. v. din ședința comitetului parohial.

George Nicolaeviciu

președinte

Grigorie Pocrean

notariul comitetului